

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

П'ЯТА СЕКЦІЯ

СПРАВА "СЕРДЮК проти УКРАЇНИ"

(Заява № 15002/02)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

20 вересня 2007 року

Це рішення стане остаточним відповідно до умов, визначених пунктом 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним правкам.

У справі «Сердюк проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. П. Лоренцен (Mr P. Lorenzen), Голова,
п. К. Юнгвірт (Mr K. Jungwiert),
п. В. Буткевич (Mr V. Butkevych),
пані М. Цаца-Ніколовська (Mrs M. Tsatsa-Nikolovska),
п. Р. Маруст (Mr R. Maruste),
пані Р. Ягер (Mrs R. Jaeger),
п. М. Віллігер (Mr M. Villiger), *судді*,
та пані К. Вестердік (Mrs C. Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення в нарадчій кімнаті 28 серпня 2007 року,
виносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою (№ 15002/02), поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянином України паном Віктором Вікторовичем Сердюком (далі — заявник) 7 грудня 2001 року.

2. Заявника представляє його мати, пані Сердюк Л. Уряд України (далі — Уряд) представляли його Уповноважений — пан Ю. Зайцев та Керівник Секретаріату Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини — пані І. Шевчук.

3. 29 вересня 2005 року Суд вирішив направити заяву стосовно тривалості провадження на комунікацію з Урядом. Відповідно до положень пункту 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив одночасно розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви.

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявник народився в 1986 році і проживає у м. Джанкой, Україна.

5. 24 липня 1997 року, коли заявник, неповнолітній на той час, грався на подвір'ї біля дому та вліз на бетонну стіну, що огорожує Джанкойську республіканську загальноосвітню школу-інтернат (далі — школа), на нього впала бетонна плита вагою 1500 кг. Заявник вижив, але залишився паралізованим.

А. Кримінальне провадження у зв'язку із заподіянням травм заявнику

6. Як зазначає заявник, в період з 1997 року до 1998 року його батьки безуспішно звертались із заявами щодо розслідування вказаної вище події. Однак вони не надали жодного відповідного документа, який був датований до 7 червня 1999 року.

7. 7 червня 1999 року прокуратура м. Джанкою відмовила у порушенні кримінальної справи за вказаною подією. Це рішення у подальшому було скасовано Джанкойським міським судом. У період з червня 1999 року по травень 2001 року кримінальна справа кілька разів закривалась та поновлювалась. Останнє рішення про закриття кримінальної справи було прийнято прокуратурою 15 травня 2001 року. Заявник не оскаржив це рішення в національних судах.

8. Згідно з експертною оцінкою, призначеною під час розслідування, стіну було побудовано з порушенням відповідних технічних стандартів, що, за відсутності регулярного ремонту, спричинило падіння плити. Розслідуванням також було встановлено, що стіну було побудовано у 1980 році без проектно-дозвільних та інших відповідних документів та що працівники школи самостійно здійснювали деякі ремонтні роботи стіни. Однак розслідування справи було закрито у зв'язку з неможливістю встановити ні особу, що проектувала стіну, ні власника стіни, оскільки стіну не зареєстровано ні в шкільній, ні в міській документації. Натомість у цій документації зареєстровано огорожу з дерева та сітки, яка належала школі. До того ж строки давності притягнення до кримінальної відповідальності особи, що проектувала стіну, закінчились.

В. Цивільне провадження щодо компенсації шкоди

9. У жовтні 2000 року заявник звернувся до Джанкойського міського суду з цивільним позовом до Міністерства освіти Автономної Республіки Крим, вимагаючи компенсацію за шкоду, завдану в результаті ушкодження.

10. 25 січня 2001 року суд зупинив провадження за клопотанням однієї із сторін у зв'язку з відновленням кримінального провадження. У травні 2001 року після закриття кримінального провадження суд відновив провадження у цивільній справі.

11. У період з грудня 2000 року до листопада 2001 року судом було призначено одинадцять судових засідань, три з яких було відкладено у зв'язку з відсутністю представника школи, одне засідання було відкладено у зв'язку з хворобою судді.

12. 20 листопада 2001 року Джанкойський міський суд відхилив позов заявника у зв'язку з необґрунтованістю. Зокрема, він встановив, що стіна, яка огорожує школу, не належить їй і таким чином відповідачі не несуть відповідальності за її утримання.

13. 13 лютого 2002 року апеляційний суд Автономної Республіки Крим скасував це рішення та повернув справу на новий розгляд до суду першої

інстанції. Суд вказав на необхідність вжити додаткових заходів для встановлення сторін, відповідальних за спорудження та утримання стіни.

14. У період з червня до грудня 2002 року міським судом було призначено шість судових засідань, два з яких були відкладені у зв'язку з відсутністю відповідача та одне у зв'язку з відсутністю експерта.

15. 12 грудня 2002 року міський суд відхилив вимоги заявника, зазначивши, що всі його спроби встановити сторону, відповідальну за спорудження та утримання стіни, виявилися безрезультатними.

16. 26 березня 2003 року апеляційний суд скасував рішення від 12 грудня 2002 року та направив справу на новий розгляд з тих самих підстав, що й попереднього разу.

17. З червня до жовтня 2003 року суд призначив чотири судових засідання, які було відкладено через поведінку відповідачів (відсутність в судовому засідання та подання клопотань про оголошення перерви).

18. 22 жовтня 2003 року міський суд задовольнив клопотання школи про поновлення строку на подачу касаційної скарги на ухвалу від 26 березня 2003 року, оскільки школу не було належним чином повідомлено про вказану ухвалу.

19. 6 червня 2005 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу школи.

20. З того часу провадження триває в суді першої інстанції.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

21. Заявник скаржився, що тривалість провадження була несумісною із вимогою «розумного строку», що визначена пунктом 1 статті 6 Конвенції, яка передбачає таке:

«Кожен має право на... розгляд його справи упродовж розумного строку... судом, ... щодо його прав і обов'язків цивільного характеру...»

A. Щодо прийнятності

22. Суд зауважує, що ця скарга не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Він далі зазначає, що вона не є непринятною за будь-яких інших підстав. Таким чином, вона має бути визнана прийнятною.

В. Щодо суті

1. Період, що стосується справи

23. У своїй заяві заявник посилався на провадження загалом, включаючи кримінальний та цивільний аспекти.

24. Уряд не представив коментарів щодо періоду, який має братись до уваги. Однак у своїх зауваженнях він надав коментарі щодо поведінки заявника та органів, при цьому вказавши дату подій як початкову.

25. Суд нагадує, що право порушити кримінальне провадження та забезпечити засудження третьої особи не є тим правом, що включено до переліку прав і свобод, які гарантуються Конвенцією (див., між іншим, «*Перез проти Франції*» (*Perez v. France*) [ВП], заява № 47287/99, п. 70, ECHR 2004-I). Однак пункт 1 статті 6 Конвенції застосовується до того провадження, де цивільний аспект настільки близько пов'язаний з кримінальним, що результат кримінального провадження може бути вирішальним для цивільних скарг (див., між іншим, «*Калвеллі та Сігліо проти Італії*» (*Calvelli and Ciglio v. Italy*), № 32967/96, п. 62, 17 січня 2002 року).

26. Повертаючись до фактів цієї справи, Суд погоджується, що тут є певний зв'язок між кримінальним розслідуванням події та скаргою про відшкодування шкоди. Зокрема, обидва провадження стосувались одних фактів, та в певний момент часу цивільне провадження було зупинено у зв'язку з проведенням кримінального провадження.

27. В той же час Суд нагадує, що ушкодження заявнику не було завдано умисно та що вказана подія не обов'язково мала кваліфікуватись як злочин. Немає доказів того, що кримінальне розслідування цієї події було обов'язковим для того, щоб у заявника виникла можливість подати цивільну скаргу, або що заявник намагався подати скаргу про відшкодування шкоди в рамках кримінального розслідування (див., *a contrario*, «*Баглай проти України*» (*Baglay v. Ukraine*), заява № 22431/02, пп. 9 та 27, рішення від 8 листопада 2005 року). Більше того, заявник не оскаржував рішення від 15 травня 2001 року про закриття кримінальної справи та вирішив подати цивільну скаргу у жовтні 2000 року.

28. З огляду на викладене вище, Суд вважає, що період, що має братись до уваги, почався тільки у жовтні 2000 року, коли заявник подав цивільну скаргу. Цей період ще не закінчився. Таким чином, він тривав шість років та одинадцять місяців. Протягом цього періоду справу було розглянуто трьома судовими інстанціями. У зв'язку з поверненням справи на новий розгляд справа розглядалась судами сім разів.

2. Розумність тривалості провадження

29. Суд повторює, що розумність тривалості провадження має бути оцінена у світлі обставин справи та з урахуванням таких критеріїв: складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади та важливість предмета спору для заявника (див., серед інших, рішення у

справі «Фрідлендер проти Франції» (*Frydlender v. France*) [ВП], заява № 30979/96, п. 43, ECHR 2000-VII).

30. Уряд стверджував, що тривалість провадження у цій справі значною мірою виправдана складністю справи і поведінкою сторін (а саме — подання клопотань про перенесення засідання та подача апеляцій). Уряд зазначив, що не було значних періодів бездіяльності з боку судових органів, за винятком дев'ятнадцятимісячної затримки в розгляді касаційної скарги школи (див. пп. 18–19 вище).

31. Заявник не погодився.

32. Суд нагадує, що справа стосувалась компенсації за інвалідність заявника, та вважає, що важливість предмета спору для заявника вимагала швидкого вирішення його скарг (див. «Літвінюк проти України» (*Litvinyuk v. Ukraine*), заява № 9724/03, п. 47, рішення від 1 лютого 2007 року).

33. Суд далі зазначає, що справу порушено у зв'язку з подіями, датованими початком 1980 року, та погоджується, що провадження було дещо ускладнено. Однак виявляється, що ця складність здебільшого була викликана відсутністю муніципальної або іншої публічної документації стосовно права власності на стіну, що огорожує державну освітню установу (див. пункт 8 вище). Суд вирішує, що, оскільки державні установи в будь-якому випадку відповідальні за збереження документації та в зв'язку з їх тривалою неспроможністю прояснити ситуацію, саме національні органи влади здебільшого спричинили затримки у провадженні. Суд також зазначає, що державні органи влади були відповідальні за неналежне інформування школи про постанову від 26 березня 2003 року, за відкладення декількох судових засідань, які мали місце в зв'язку з поведінкою відповідачів (державних установ) та за дев'ятнадцятимісячну затримку в розгляді касаційної скарги школи, про що було зазначено Урядом.

34. Вивчивши всі подані матеріали, Суд вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку» розгляду справи.

35. Відповідно у справі було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції.

II. ЩОДО ІНШИХ СТВЕРДЖУВАНИХ ПОРУШЕНЬ ПОЛОЖЕНЬ КОНВЕНЦІЇ

36. Заявник скаржився відповідно до статті 2 Конвенції на неефективне розслідування нещасного випадку та неналежне забезпечення його медичних, освітніх, реабілітаційних та інших потреб, а також відповідно до статті 13 Конвенції на відсутність ефективних засобів юридичного захисту щодо цих скарг. Зрештою, він скаржився відповідно до пункту 1 статті 6 Конвенції на несправедливий характер судового провадження.

37. Ретельно дослідивши пояснення заявника, виходячи з сукупності наявних матеріалів та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не встановив жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією.

38. Таким чином, ця частина заяви має бути визнана неприйнятною як така, що є явно необґрунтованою, відповідно до пунктів 1, 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

39. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

40. Заявник вимагав відшкодування різних витрат, пов'язаних із станом здоров'я та доглядом, а також компенсацію за втрату можливих доходів в якості компенсації матеріальної шкоди. Він також вимагав 1 000 000 грн (169 788 євро) компенсації моральної шкоди.

41. Уряд заперечив ці вимоги.

42. Суд нагадує, що предметом розгляду заяви в Суді є надмірна тривалість цивільного провадження, та не вбачає причинного зв'язку між встановленим порушенням та матеріальною шкодою, що вимагається. Відповідно він відхиляє цю скаргу. З іншого боку, він вважає, що заявник зазнав моральної шкоди, та присуджує йому 2800 євро у цьому зв'язку.

B. Судові витрати

43. Заявник також вимагав 683 грн (116 євро) компенсації судових та поштових витрат. Він надав копії квитанцій на вказану суму.

44. Уряд не коментував його вимогу.

45. Суд вважає належним присудити заявнику суму, яку він вимагав.

C. Пеня

46. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Визнає* скаргу щодо надмірної тривалості провадження прийнятною і решту скарг неприйнятними;
2. *Постановляє*, що у справі було порушено пункт 1 статті 6 Конвенції;

Рішення у справі „Сердюк проти України”

3. Постановляє, що:

(a) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику 2916 (дві тисячі дев'ятсот шістнадцять) євро компенсації моральної шкоди та судових витрат. Зазначена сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу, з урахуванням будь-якого податку, який може бути стягнуто із зазначеної суми;

(b) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсотки;

4. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено в письмовій формі 20 вересня 2007 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(Claudia Westerdiek)
Секретар секції

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова секції